

CERRAHLARIN DÜNYASI (II) TİROİD CERRAHİSİ

Jurgen Thorwald* • Kâzım Ergin**

Kocher veya Bern Trajedileri

Londra'dan ayrıldığımda ilk defa bir beyin tümörünün başarılı olarak çıkarılması için daha üç yıl geçmesi gerektiğini düşünmüyordum bile. Londra'da anatomik-fizyolojik temellerin kabulünden sonra beyin tümörlerinin cerrahi olarak çıkarılmasını bir cerrahın göze alacağına ve bu işin çok kısa süre içinde gerçekleştirileceğine doğuştan gelen aceleciliğimle inanmıştım. Beyin kanamaları ve beyin abselerinde Lister'in başarısız girişiminden önce de, beyine girişimlerin olduğunu, hatta başarılı sonuçlar alındığını o zamanlar bilmiyordum. Bilseydim, bundan sonra 1884'deki ilk büyük beyin tümörü ameliyatına kadar geçen süre içinde zaman zaman ümitsizliğe düşmekten kurtulurdum. Fakat araya, beyin hastalıkları problemi kadar eski bir cerrahi problem girdi. Yani tiroid bezi hastalıklarının ve özellikle de guatrın cerrahi tedavisinden söz ediyorum.

1882 sonbaharında, bir rastlantı sonucu guatrın cerrahi yoldan şifaya kavuşturulması için yapılan savaşta tanık olduğumda, bu konu ilgimi çekti ve hayatımın en büyük ve unutulmaz olayıyla karşılaştım.

1882 yılı ekim ayının on beşini onaltıya bağlayan gecesi, Maine eyaletinin büyük kereste krallarından olan William Cabot'un New York'ta misafiriydim. O zaman ellibeş yaşlarında olan Cabot, o gece beşinci caddedeki büyük köşkünde her yıl tekrarladığı bir parti vermektedir. Maine'nin dağ ormanlarındaki güzel mevsim sona erdiğinde, Cabot kış sezonunu metropolde geçirmek üzere New York'a gelirdi.

O akşam köşke vardığımda, köşk bir ışık seli içinde yüzmekteydi. Aşağı yukarı seksen davetli gelmişti. Eski İngiliz ekolünden olan hizmetlilerin işleri başlarından aşmıştı. İki katta iki orkestra çalmaktaydı ve

herkes evin beyi ile ailesinin salona gelmesini bekliyordu. Cabot özel hayatından söz etmeyi asla sevmezdi. Sadece bir-iki konuşmasından çıkardığım kadarıyla duldu ve Ester isminde yetişkin bir kızı vardı. Sonunda Cabot kızıyla beraber görüldü. Pahalı bir elbise giymiş olan ince endamlı kızı, iriyarı babasıyla birlikte salona girince bütün konuşmalar kesildi. Ester Cabot'u ilk kez görüyordum.

Bu gün geriye baktığımda, onun görüntüsünden yayılan sihirli büyüye hala biraz hissediyorum. Bir hanıma karşı derin bir ilgi duyabilmem, henüz mümkün değildi. Zira ölen eşim Susan'ın hatırası henüz çok canlı idi. Ama bu bile, bu büyüye hissetmeme engel değildi. Esther'in ince, uzun ve özellikle çok güzel olan yüzü dikkati çekecek derecede, hemen hemen beyaz denecek kadar açık renkli idi. Gür saçları kırmızı ile kestane rengi arası ve çok parlaktı ve gözleri ceylan gözlerinin parlaklığı ile ışıldıyordu. Bu yirmi üç yaşında kızı incelemeye dalmışken, bu taze güzellik tablosuna uymayan iki şey dikkatimi çekti. Birincisi gözlerindeki bastıramadığı bir korku ifadesiydi. İkincisi ise beni daha çok hayrete düşürdü. Bütün hanımlar dekolte kıyafetlerle gelmiş olduğu halde Esther Cabot çenesine kadar kapalı bir elbise giymekle kalmamış, boynuna şık, pahalı ve enli bir vizon kürk yaka takmıştı. Bu yaka havanın çok sıcak olmasına karşılık boynunu ve göğsünü bütün bakışlardan tamamen gizliyordu.

İlk başta yüzünden o kadar etkilenmişim ki bu görüntülerin sebebini araştırmak aklıma gelmemişti. Tanıştırılma sırasında Esther'i çok yakından görme fırsatını buldum. Bu eşsiz güzelliğin üzerimdeki etkisi daha da arttı. Vizon yakanın üzerinde Esther'in yüzü, uzaktan görüldüğünden daha da solgun ve ince görünüyordu. Tokalaştıktan sonra Esther'in elini bira-

* Amerikalı bir cerrah ailenin cerrah torunu

** Prof.Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Genel Cerrahi A.D.

kırken, bana sanki Cabot beni dikkatle süzüyormuş gibi geldi. Cabot'un koyu güneş yanığı yüzü, sanki belli bir hüznü taşıyor ve her konuğuna ayrı ayrı gülümse-dikçe, gülümsemesi yapay gibi görünüyordu. Akşam ilerledikçe zaman zaman sıkça Ester'e bakıyordum. Hep herhangi bir dansörle veya her seferinde başka bir refakatçi ile beraber görüyordum. Bu genç beyler onunla çok uzun süre kalmıyorlar, ancak görevleri gereği imişcesine belli nezaket kuralları çerçevesinde birlikte oluyorlardı. Bana öyle geldi ki, herhangi bir nedenle daha uzun bir görüşmeden kaçmaktaydılar. Bu tutumları, Esther'in güzelliği dikkate alınırca çok dikkat çekiciydi.

Saat artık gecenin biri olmuştu. Bu sırada ben, benim gibi hayatının büyük bir kısmını seyahatlerde geçirmiş bir tanıdığım, mavi salonun تنها köşesinde oturmakta idim. Bu sırada iki çift dans ederek bizim köşeye geldiler. Bunlardan birisi de genç ve yakışıklı bir delikanlıyla dansetmekte olan Esther'di. Esther'in yüzü ter içinde kalmıştı. Taşımakta olduğu kürk yaka dolayısıyla bu doğal sayılabilirdi. Fakat bakışları o kadar korku doluydu ki irkildim. Ben onun bu görünüşü ile meşgulken, o aniden ve ızdarap dolu bir yüzle kendisini kavalyesinin kollarından kurtardı. Ağzından hırıltılı bir haykırış çıktı ve şuursuzca yanımdan koşarak bir kapıya yöneldi. Kapıyı çarparak açtı ve gözden kayboldu. Partneri ortada kalakalmıştı. Fakat ben hemen fırladım. Burada bir boğulma nöbetiyle karşı karşıya olduğum şimşek gibi beynime işlemişti. Yarı açık kalmış kapıdan genç kıza izledim. Girdiğim mekan loştu. Fakat genç kızın ıslık çalar şekilde korku veren solunum sesi ve hafifçe esen bir hava akımı genç kızın pencereyi açtığını ve nefes almak için çabaladığını gösteriyordu. O sırada da pencere çerçevesi içindeki silüetini gördüm. Esther gövdesini pencereden dışarıya sarkıtmıştı ve kramp şeklindeki kasılmalarla o tarafa bu tarafa dönüyor, sanki bu hareketlerle boğulmaktan kurtulmağa çalışıyordu. Aceleyle yanına koştuğumda korkunç ıslıklarla devam eden solunum sesleri biraz hafiflemişti. Görüldüğü kadarıyla nöbetin tepe noktası atlatılmıştı.

Genç kız bitkinlikten pencere çerçevesinde tutunmuş, hareket etmekten aciz, bir ölü kadar solgun ve şaşkın dolu bir yüzle kalakalmıştı. Fakat beni şaşkırtan sadece bu tablo değildi. Esther kürk yakasını omuzundan koparıp atmıştı. Ayrıca elbisesinin yakasını da açmıştı. Şimdi üzerine düşen geniş bir ışık huzmesi için-

de çıplak boynunu görüyordum. Ve ancak şimdi ne için boynunu ve göğsünü hermin kürkün yükü altına soktuğunu anlıyordum. Ölüm korkusu altında bile güzel olan bu çehrenin biraz altında boynun her iki tarafında, yer yer topaklarla gayrimuntazam, dışarı doğru fırlamış, sert ve iri, iyice ilerlemiş bir guatrı bulunuyordu. Biraz evvel tanıdığı olduğum tablo, dansın heyecanı ile meydana gelmiş bir nefes borusu basısından başka birşey değildi. Bu bası sonucu meydana gelen böyle boğulma nöbetleri, birçok guatrlı hastaların korkulu rüyası idi ve çok sık olarak da ölümle sonuçlanırdı.

Cabot'un heyecanlı sesi beni daldığım düşüncelerden uyandırdı. Anlaşıyordu ki, Cabot yıldırım hızıyla bilgilendirilmişti. O iri cüssesinden hiç umulmayacak bir yumuşaklıkla kızını pencereden çekti, koruyarak göğsüne bastırdı. Uşak ışığı getirinceye kadar öylece bekledi. Kürk yakayı yerden alarak kızın boynuna sardı ve onu oradaki bir divana götürdü. Hizmetçiye dışarı çıkmasını ve kapıyı kapamasını emretti. Şimdi, Cabot ve Esther'le ben, başbaşıydık. Uzunca süren bir sessizlik oldu. Dışarıdan müzik sesleri odaya kadar geliyordu. Sonucunda Cabot yanık teninden belli olan toprak rengi ağır yüzünü yavaşça bana döndürdü. Derine kaçmış gözlerle bana baktı ve "Eh artık biliyorsunuz" diye söze başladıysa da, ardından uzun bir süre susunca ben ona bu nöbetlere çok sık tanık olup olmadığını sordum. Yorgun bir sesle: "Evet. Son zamanlarda daha sık aralıklarla olmaya başladı. Birdenbire ve görünürde hiçbir neden olmadan meydana geliyor." diye cevapladı. Her nöbetin ölümcül olabileceği, bu koşullarda bir balo düzenlemenin çok büyük bir sorumsuzluk olduğu dilimin ucuna kadar gelmişken söylemekten vazgeçtim. Herhalde aceleci bir suçlama olacağını düşündüm. Bunun yerine hastalığın ne zamandan beri var olduğunu ve bunun için neler yapıldığını sordum.

Yüzüme öyle bir bakmıştı ki, sanki guatr hastalığına karşı hiçbirşey yapılamayacağını bilmezmişim gibi davrandığımı söylemek istemişti. "İlk belirgin başlangıç beş yıl öncesine kadar gidiyor. Çeşitli kaplıca ve banyo tedavilerini denedik. Dr. Winters tekrar tekrar iyot verdi. Hatta guatr içine iyot enjekte etti. Hiçbiri işe yaramadı. "Dr. Winters de birazdan burada olacak. Kendisi yıllardan beri aile doktorumuzdur" diye cevapladı.

Winters'i tanıyordum. Beşinci caddenin zengin ailelerinin doktorlukları kendilerine miras kalmış gibi

hareket eden, New York'un en eski pratisyen ve dahiliyecisi grubundan bir hekimdi. O zamanlarda Winters yetmiş yaşlar civarındaydı ve birçok yandaşı gibi cerrahinin acımasız bir düşmanı idi. O zamana kadar sadece "dahiliyecilere ait" olan alanlara cerrahların girmeğe çalışmasından nefret ederdi. Kendisini, organ cerrahisindeki gelişme beklentilerine karşı yaptığı öfkeli saldırılarından tanıyordum. Bundan dolayı Cabot'a kızıyla kendisini daha fazla rahatsız etmek istemediğimi söyleyerek izin istediğimde önce ses çıkarmadı. Belki de yüz ifademde Winters'ten pek birşey beklemediğimi farketmişti. Mümkündür ki, benim tutumum onun içinde bir şüphe uyandırmıştı. Sonunda aniden "sizinle konuşmak istiyorum" dedi. Belki de Dr. Winters gelinceye kadar benim çalışma odasında beklememi istemişti. Bundan dolayı bazı sonuçlar çıkmasını umuyor olabilirdi. Başımı, kabul anlamında eğdim. Esther'in kaderinin bu anı görüntüsü, beni de ister istemez olayın içine çekmiş ve içimde genç kıza yardım arzusu uyandırmıştı. Guatrların büyümesine karşı medikal tedavinin büyük ölçüde başarısız olduğunu yeterince biliyordum. Fakat kısa bir süre önce Alman tıp dergilerinde özellikle Viyana ve Bern'de guatr'ın cerrahi olarak çıkarılması denemelerinin büyük bir başarı ile sonuçlandığını okuduğumu hatırladım. Esther'in hastalığının gelişmesi ve son durumunun derecesini saptamak zor bir iş değildi. Kuşkusuz tiroid bezinde yıllardan beri gittikçe artan, her iki tarafı tutan bir büyüme olmuştu. Amerika'da bu hastalık İsviçre, Avusturya ve Alman Alplerinde görüldüğünden çok çok daha seyrek görülmekteydi. Ama burada da Maine, Vermont, New Hampshire ve Michigan'da göreceli olarak biraz daha çoktu. Ve bu dağlık bölgelerde bir-iki kez, tıpkı yalnız İsviçre veya Tirol'de görülen vakalar gibi guatrlı hastalar görmüştüm. Ama herhalde bir Amerikalı olarak bana, bu hastalık göreceli olarak yabancı idi. Onun için de bu geceye kadar, bende özel bir ilgi uyandırmamıştı.

Doğrusunu söylemek gerekirse, dahiliyeciler guatra karşı bin yıl öncenin hekimlerinden daha fazla bir tedavi şansına sahip değildiler. Bin yıl öncenin hekimleri dikkatli gözlemleri sonucu kıvartılmış deniz süngerlerinin yenmesiyle, tiroid bezindeki guatr şişliklerinin azaldığını saptamışlardı. 1820'de İsviçreli Jean François Coindet'in deniz süngerlerinin etkin maddesinin iyot olduğunu bulmasından sonra, iyot dahili tıp uygulamasına girmeğe başladı. İyotla ovma, iyot içer-

me ve guatrın içine iyot enjekte etme biçimindeki tedaviler halen olduğu gibi, o sırada da arada sırada biraz yararlı olmuyor da değildi. Fakat alınan kötü sonuçlar çok daha fazla idi. Özellikle tiroid bezi içine yapılan enjeksiyonlarda iğnenin damara rastlaması ve nekrozlar dolayısıyla sayısız ölüme neden oluyordu. Yapılan bütün tedaviler belirsiz denemelerden öteye geçemiyordu. Ne dahiliyeciler ve ne de fizyologların tiroid bezinin insan vücudunda ne işe yaradığını bilmemeleri bu tedavi zorluğunun ana nedenlerinden biriydi. Soluk borusu önünde yerleşmiş ve normalde küçük olan iki yan lobu ile bunları birleştiren istmus kısmı olan bu salgı bezi, fizyologlar için bir bilmece idi. Görevinin ne olduğu, hayati önem taşıyıp taşımadığı kimse tarafından bilinmeyen bir organın hastalığı için bir ilaç nasıl bulunabilirdi? Avrupa'da yapılan cerrahi girişimlerin sonuçları, hatırlayabildiğim kadarıyla tiroid bezinin feda edilebilecek bir organ olduğunu göstermişti. Şöyle ya da böyle, ameliyatı atlatabilen hastalar görünüşe göre herhangi bir bozukluk olmadan yaşıyorlardı.

Cabot yeniden odaya girdiğinde, ben hala odanın içinde bir duvardan bir duvara yürümekteydim. Cabot: "Winters tekrar bir iyot kürü düşünüyor. Siz bana herhalde bütün bunların boşuna olduğunu söyleyeceksiniz. Yahut daha iyi birşey biliyor musunuz?" diye sordu. Benden konuşmayı rica etmeğe onu neyin zorladığını hemen anladım. "Winters gibi hekimlerin cerrahları sevmediklerini ve onlarla konsültasyon yapmayı reddettiklerini biliyorum. Fakat bu sizi bağlamamalı. Şimdiye kadar hiçbir cerraha danıştınız mı?" diye sordum.

"Sanıyor musunuz ki herhangi bir şeyi ihmal ettim. Esther'i Boston'daki Bigelow'a götürdüm. Onun sahip olduğumuz en gözde cerrah olduğunu benden daha iyi siz biliyorsunuz. Fakat o guatr dolayısıyla yapılacak bir ameliyatı, kanamayla hastanın kaydebileceği bir kasaplık olarak açıkladı ve Winters'i haklı buldu.

Ben: "Bigelow benim hocalarımın biriydi. O büyük ve değerli bir hekimdir. Ama gelişmeler onu da aşıyor. Nitekim bir çok konularda aştı bile. Niçin bu konuda da aşmış olmasın? Çünkü yaşadığımız ülkede bu tür hastalar az olduğu için, zorunlu hallerde cerrahlar bu hastalığı iyi edecek yolları aramaya pek zorlanmıyorlar. Oysa, bildiğim kadarı ile Avusturya, Macaristan ve İsviçre'de pek çok sayıda hastaların oluşu,

oradaki cerrahları bizim henüz tanımadığımız cerrahi girişimlere zorluyor. En azından Viyana ve Bern'de guatr kitlesinin cerrahi olarak çıkarılması, arterlerin çok iyi bilinmesi ve bunların bağlanıp hemen hemen kansız bir ameliyatla çıkarılması temeline bağlanmış ve bildirilerden de okuduğum kadarıyla bütünüyle gerçekleştirilmiş durumda. Son zamanlarda Avrupa'da guatr ameliyatının gelişmesine ilişkin ne varsa kütüphaneden çıkarıp getireyim. Ayrıca oradaki cerrahlara mektup yazıp sizi tekrar ziyaret ederim. Böylece Avrupa'da hangi sonuçlara vardıklarını kesin olarak bildirebilirim." Hayal kırıklığı korkusundan dolayı itiraz etmeye korktuysa da, içinde ümit ışıklarının filizlendiğini farkettim ve "Yarın öğleden önce size gelirim. Eğer bulduğum bildirimlerde sizi ve beni ikna edebilecek bir şeyler varsa, gereksiz ve zaman kaybettiren mektup trafiğine dalmadan Bern veya Viyana'ya telgraf çekme imkanımız olur" dedim.

Gecenin saat üçünde kütüphanemde oturmuş "Wiener Medizinischen Wochenschrift", "Archiv Für Klinische Chirurgie" ve "Deutschen Zeitschrift Für Chirurgie" isimli dergilerin ciltlerini araştırıyor ve son yıllardan ve aylardan hatırlamakta olduğum tiroid cerrahisi üzerine yayınlanmış makaleleri gözden geçiriyordum. Bu makaleler özellikle Zürihli Profesör Rose, Viyanalı Theodor Billroth ve onun öğrencisi Wölfler'e aitti. Daha da önemlisi bir makale, adını ilk duyduğum, henüz kırk yaşındaki Bern'li genç cerrah Theodor Kocher'e aitti.

Guatr'ın cerrahi tedavi denemelerinin tarihi neredeyse guatr hastalığı kadar eskidir. Fakat bir o kadar da eski olan; başarısızlıklar, yapılan hatalar, öldürücü kötü sonuçlar ve geçerli olan öğretilere dayanarak konulmuş "guatr"a yönelik her cerrahi girişimin öldürücü bir kasaplık olduğu" düşüncesidir. Daha Romalılar döneminde, cerrahlar bıçakla nodüle kadar inip, nodülü parmakla yuvasından çıkarmayı denemişlerdir. Fakat bu sırada çok şiddetli ve durdurulamayan kanamalarla karşılaşmışlardır. Bunlardan ikiyüzyıl sonra Galen bir çocukta derinde oturan bir nodüle müdahale ettiği ve yerinden "koparıldığını" bildirmektedir. Çocuk kanamayı atlatmış fakat hemen ameliyattan sonra sesini yitirmiştir. Galen'in saptamasına göre, hemen tiroid bezinin arkasında soluk borusunun yanında ve zor görülen bir sinir, nervus recurrens, ses tellerinin hareketlerini etkilemektedir. Eğer bu yaralanır, parçalanır veya sadece ezilirse ses kaybolur veya en azından belir-

ginliğini yitirir. Paracelsus, Galen'den bin yıl sonra guatra yapılacak her cerrahi girişimde dramatik tehlike sinyalleri verir. Tiroid bezinde ve özellikle bu bezin hastalığında, alışılmadık sıklıkta çok sayıda damarın bulunduğu dikkat çeker. Ancak 18. yüzyıldan 19. yüzyıla geçerken birkaç Fransız cerrahı, Desault, Dupuytren ve Roux, bu hastalıktan boğulmak üzere olan hastaların etkisiyle büyük guatrları bıçakla halletmeyi denediler. Roux'un hastası 40 damarın bağlanmasına rağmen 750 gram kan kaybetmiş ve sonradan yara ateşinden ölmüştür. 1855 yılında Alman profesör Gurlt, bu ameliyatları hala "katliam" veya "kasaplık" diye nitelendiriyor ve "cerrahlara korkunç bir şok hazırlayan densiz bir ameliyat" olduğunu söylüyordu.

Ama Avusturya ve İsviçre yayınlarına haberlerin ulaşmasıyla ani, çabuk ve kökten bir değişim oldu. Antisepsinin keşfi, daha önce her ameliyat sonunda bir gölge gibi izleyen yara enfeksiyonunun yenilmesi, kanayan damarların hızla kapatılmasını sağlayan penslerin bulunması, öteki birçok alanda olduğu gibi burada da, her guatr ameliyatı sonrasında beklenen korkunç sona karşı savaşmak için cesaret verdi.

Zürihli cerrah Edmund Rose'nin Alman Cerrahi Kongresinde Berlin'de 1877'de vermiş olduğu bir bildiri okuyup bitirdiğimde, saat dörde yaklaşıyordu. Bu konuşma kesinlikle bir dönüm noktası oluşturuyordu. Birçok ameliyat sonucunda o yargıya varmıştı ki, ameliyat sırasında telaşa kapılmadan rastlanılan en küçük damarın bile penslenip bağlanması ile önce tiroidin yan loblarının, daha sonra da nefes borusu önündeki istmusun çıkarılması mümkündür.

Tiroidin hayati bir önem taşıyıp taşımadığı bilinmediği için tümüyle çıkarılmasının tehlikeli olabileceği fikri de, Rose tarafından beş yıl önce yıkılmıştı. Ameliyatı başarı ile atlatan hastaların hepsi hayattaydı. Nekahat döneminden sonra kendilerini sağlıklı hissediyorlar ve büyük bir yükten kurtulmuş bulunuyorlardı.

Rose'nin bildirisi ilk kez Avrupalı cerrahları "guatr ekstirpasyonu" nun mümkün olabileceği fikrine ciddiyle yöneltti, İsviçreli ve Alman iki cerrahı Rose'nin tekniğini büyük bir başarı ile uygulamaya ve tam bir mükemmellekle geliştirmeğe götürdü. Bunlar Theodor Billroth ve Theodor Kocher'di.

Sabahın saat altısında son dergiyi de okumayı bitirdiğimde Billroth ve Kocher'ın goitre için gerçekten kesin ve bilimsel, güveni hak etmiş bir ameliyat yöntemi geliştirmiş olduklarına emin olmuştum. Bunda artık

hiçbir şüphe yoktu. Tiroid bezinin tek taraflı büyüme-
lerinden oluşan guatrlarda sadece o lobu çıkarıyorlar-
dı. Fakat tüm bezin büyümelerinde onlar da Rose gibi
bütün bezi çıkarmaktaydılar. Başlangıçta Billroth'un
şüphelerine rağmen, ameliyat sonrası herhangi bir kö-
tü sonuç çıkmadığını her ikisi de yayınladılar. Wölff-
ler, tiroid bezinin yaşamsal bir işlevi olmadığı kanısı-
na vardığını bildirdi. Kocher de ona katıldı. Ameliyat
iyi sonuçlanınca, Kocher de Wölffler gibi bütün hasta-
ların kendilerini, kısa ateşli günlerden sonra büyük bir
yükten kurtulmuş gibi hissettiklerini ve hızla sağlıkla-
rına kavuştuklarını bildirdi. Ölüm, ya antisepside bir
boşluk olduğunda veya tedavi eden dahiliyecilerin
çok uzun bekletmesi sonucu, ameliyat sırasında boğu-
lularak olmakta idi. Sonunda Kocher Bern'de guatr ame-
liyatlarının son yıllarda "basit ve güvenilir bir tedavi
yöntemi" olduğunu saptadı.

Öğleden önce Cabot'a göstermek ve gerekirse
tercüme etmek için bütün belge ve makaleleri bir ara-
ya topladım. Wölffler ve Kocher'in bildirimleri kesinlik-
leriyle beni öyle etkilemişlerdi ki, o zamana kadar on-
lara pek dikkat etmemiş olduğuma üzüldüm. Artık bana
öyle bir kararlılık gelmişti ki, eğer Cabot isterse Est-
her'le Viyana veya Bern'e gidip, Billroth veya Kocher'den
cerrahi yardım rica etmek üzere Avrupa'ya gitmeye
hazırdım.

Saat onbiri biraz geç, arabam Cabot'un sarayı
önünde durdu. Kahya beni bir gece önce Cabot'la konu-
ştüğüm çalışma odasına aldı. İçeri girdiğimde Cabot'un
yalnız olmadığını gördüm. Siyah gezinti elbisesinin
içinde elini bastonunun altın sapına dayamış, koltuğunda
dimdik oturmakta olan Dr. Winters'i gördüm. Cabot biraz
sinirli ve kararsız bir yüzle yanıma gelip elimi sıkarken,
Winters'in bana o küçük gözleriyle soğuk ve dışlayıcı
bakışlarını farkettim. Cabot'a Avrupa'da yapılan guatr
ameliyatları hakkında yazılmış çeşitli dökümanları
takdim ettim. Winters her hareketimi o gri gözleriyle
izlemekteydi. Cabot'a ne takdim edilecekse etmiştim.
İlk guatr ameliyatlarında meydana gelen, ama sonraları
gittikçe azalan kanama tehlikesini, ses sinirlerinin
yaralanması ve kesilmesi tehlikelerini de saklamadım.
Ama Kocher'in "guatr ameliyatları geçen yıl içinde en
basit ve en emin tedavi yolu olmuştur" ibaresini de kelimesi
kelimesine tercüme ettim. Daha sonra: "Herhalde Dr. Winters
de Esther'in durumunda tıbbi tedavinin artık birşey yapam-
yacağını kabul eder" diye ekledim. "Çünkü guatr'ın

daha da büyümesini ve nefes borusuna yapacağı bası-
yı önleyecek herhangi bir ilaç yoktur. Eğer kısa veya
uzunca bir süre sonunda boğularak ölmesini istemiyorsanız,
eğer onu ileride olabilecek ağır bir nöbetten kurtarmak için
boynunda bir kanülle bitkisel bir hayata ve yine de sonunda
ölüme terketmek istemiyorsanız, onu ölümden kurtaracak
imkanı size verebilecek tek yolu deneyin" diye sözümü
bitirdim. Cabot'un ona yaptığım teklifi kabul etmeğe hazır
olduğunu farkettim ve devam ettim:

"Viyana'daki profesör Billroth'a veya Bern'deki profesör
Kocher'e telgraf çekin ve Esther'i muayeneye ne zaman kabul
edebileceklerini sorun. Mutlaka Estheri muayene ettirin.
Bugün herhalde tiroid ve guatr üzerine en çok bilgileri olan
her iki cerrahın da kararını öğrenin."

Cabot, kararsız ve eziyet içinde Winters'e baktı: "Sizin fikriniz
nedir? diye sordu. Winters önce hiç oralı olmadı. Sadece gezi
bastonunun parlak sapı üzerindeki zayıf ve kırışık elleri bir
parça kasıldı. Daha sonra: "Belki de Dr. Hartmann'a elindeki
belgeleri bir hafta bana bırakmasını rica edebilirsiniz" dedi.
Ben derin bir şaşkınlık içinde Cabot'a baktım. Winters'in
kararını verdiğini, cerrahi imkanları ciddi olarak araştırmayacağını,
sadece zaman kazanmayı düşündüğünü göremiyordum. Fakat
Cabot bana dönerek: "Lütfen Dr. Winters'in arzusunu yerine
getiriniz" demekle yetindi. Ben ise ısrarla: "William. Esther
yirmiyük yaşında... Eğer onun kaderi söz konusu ise, onun
fikrini almak gerekmez mi?" diye sordum. İşte o anda
Winters'in zayıf ve ihtiyar kafası ilk defa oynadı: "Esther
daha bir çocuk."

Ben: "Öyle mi buluyorsunuz?" diyerek Cabot'a döndüm: "William
sizin fikrinizde mi öyle?" diye sordum. Cabot hala benden
gözlerini kaçırarak: "Tabii onunla da konuşacağız." diye sorumu
kararsızca cevapladı.

Burada herhangi bir şekilde bir sır saklı olduğunu
düşündüm. İtaatkarlığın herhangi bir saklı biçimi vardı.
Öyle bir sır, öyle bir itaatkarlık ki, bu benim Esther'i
Avrupa'ya götürüp onun kaderinin de Susan'ınki gibi olmasını
önleyecek olan arzumu tehdit eden bir sır olmalıydı. Ben
"Esther'e acil şifalar dileyebilir miyim?" diye sorarak hiç
olmazsa bu şekilde genç kızla başbaşa görüşebileceğimi
ümit ettim. Winters: "Maalesef durumu ziyaretçi kabulüne
uygun değil" diye cevapladı. Cabot bana anlaşılmaz, sır dolu
bir karar-

sızlıkla baktı ve hiçbirşey söylemedi.

Ben: "William, ümit ederim ki, her şeyi doğru olarak düşünürsünüz. Dünyada öyle kaçırılmış fırsatlar vardır ki, sonra hayatımızın sonuna kadar bize huzur vermezler ve pişmanlık uyandırırılar".

Beşinci caddeden hiçbir haber almadan, birkaç huzursuz gün geçirdim. Beşinci gün kendiliğimden Billroth ve Kocher'e telgraflar çektim. Billroth veya Kocher'in guatr'a dönüşmüş tiroid bezini gerekirse çıkarmaya hazır olup olmadıklarını ve ameliyatın ümit verici olduğuna referans verip veremeyeceklerini sordum. Bana doğrudan bir güvence gerekiyordu. Belki de ancak bu yolla Cabot'lara yardımcı olmaya devam edebilirdim. Winters'in etkisi altındaki Cabot veya Esther'den sekiz gün boyunca hiçbir haber alamadım. Bundan hemen iki gün sonra profesör Kocher'in cevabı geldi. Çok açık ve net olarak, vakayı kişisel muayenesinden sonra kabul etmeğe hazır olduğunu bildiriyordu. Ameliyatı da emin ve başarılı olarak niteliyordu. Ertesi sabah Esther'den bir mektup aldım. "Babam bana ameliyatla yardım edilebileceğine dair bir imkandan söz ettiğinizi söyledi. Dr. Winters bu imkanı bir cinayet girişimi olarak niteledi. Babama bunun bana yapılacak en büyük kötülük olduğunu ve sonunda da durumun öncekinden çok daha kötü olacağını açık açık anlattı. Fakat ben ona inanmadım. Size yalvarıyorum, hakikaten Avrupa'da benim için bir şans olup olmayacağını bana bildirin ki, son ümidimi de kaybetmeyeyim. Burt cevabınızı bana getirecektir."

Ben cevap için birkaç satır karalarken, ulak genç bekliyordu. Kocher'in telgrafının bir kopyasını da mektubun yanına koyup verdim. Çünkü uğruna savaş verdiğim şeyin doğruluğu hakkında ondan daha kuvvetli bir kanıtım yoktu. Ertesi sabah iki mektup birden aldım. Bir tanesi Cabot'tan, diğeri de Winters'ten. İkisi de bir gün önce yazılmıştı. Cabot şöyle yazıyordu: "Bizzat kendi anlattıklarınızdan biliyorum ki, Harvard'da bulunduğunuzdan beri bir sabırsızlık ve hayranlıkla cerrahların bütün hastalıklarını iyi edebileceklerine inanmış bulunmaktasınız. Fakat anlamadığım şudur ki, amacınıza ulaşmak uğruna guatr ameliyatının büyük tehlikelerini benden saklamış bulunuyorsunuz. Cerrahlara inancınızın samimiyetine inanmakla birlikte bu tutumunuzu affedemiyorum. Gerisini de Dr. Winters size yazacaktır. Ben bugün Esther'le birlikte Florida'ya hareket ediyorum. Oranın yumuşak havası herhalde Esther'e iyi gelecek ve nefes almasını kolaylaştıracaktır."

Winters'in adını taşıyan zarfı açtım. Cabot'a gönderdiğim eklerle birlikte gönderilen mektupta şu satırlar vardı: "Yaptığınız önerilere uymamak zorunda olduğunuzu Cabot'a büyük üzüntülerimle bildirdim. Sizin Alman profesörler tiroid bezinin insanlar için gereksiz olduğu düşüncesindedirler. Her ne kadar cerrahlar bazı organları fütursuzca çıkardıktan yıllar sonra, onların sanatkar bıçaklarıyla hangi telafi edilmez sakatlıkların meydana gelmiş olduğunu kavramaya başlasalar bile, ben, insan vücudunda lüzumsuz denebilecek hiçbir organ bulunmadığına inanıyorum."

Tarafınızdan çok methedilen profesör Billroth ve asistanı Dr. Wölfler'in ameliyat bildirilerinin yanına iliştiirdikleri birkaç notun istemeden dikkatinizden kaçtığını hatırlatırım. Guatr ameliyatlarından sonra çok sayıda hastada tetanoza benzer kasılmalar olmuş, bunların bir bölümü ani ölümle sonuçlanmış veya çok kötü, sık sık tekrar eden ağrılı vücut kramplarıyla birlikte kronik bir biçime dönüşmüş, böylece sözde şifa bulanlar ameliyat sonrası ameliyat öncesine göre daha büyük bir sakatlık edinmişlerdir. Sanıyorum ki, tiroid bezinin çıkarılmasının doğaya bir müdahale olduğuna ve onun da korkunç bir şekilde intikam aldığına inanmak için başka verilere gerek yoktur. Bundan dolayı Mr. Cabot'u gerçekler yönünden bilgilendirmeğe kendimi zorunlu hissettim. Gönderdiğiniz makale ve bilgileri, dikkatlice tekrar gözden geçirmeniz için teşekkürlerimle geri göndermek zorundayım."

Mektubu masanın üzerine fırlattım. Winters'e karşı ilk kez gerçek bir nefret duydum. Onun körlüğü bana cinayet gibi geliyordu. Esther'i yumuşak bir havaya gönderişi ve sanki guatr nedeniyle tehlikeli bir şekilde daralmış olan nefes borusuna, hava kalitesinin bir faydası olmuştuk gibi, Esther'i "yumuşak bir hava"ya göndermesi benim aklımın alacağı birşey değildi.

Bugün, bu kadar yıllar geçtikten sonra Winters'i ve onun kemikleşmiş tutuculuğunu daha yumuşak ve daha affedici bir ışık altında görmeğe hazırım. Ama ancak bu gün, cerrahinin gerçek sınırlarının gösterildiği, Kocher ve guatr cerrahisinin tüm trajik yönleri geride kaldıktan ve birçok olaylardan sonra buna hazırım.

Çalışmaları bir kez daha gözden geçirdim. Şöyle bir sonuç çıktı: İkiyüz civarındaki ameliyat sayısı içinde, ancak altı kişide Kocher ve arkadaşlarının "Tetani" diye adlandırdıkları kramplar oluşmuştu. 194 vakada kötü bir sonuç görülmezken altı vakada tetani gelişmesi tiroid bezinin çıkarılmasının ağır hastalık halleri meydana getireceğini iddia etmeğe yeter miydi? Tiro-

idin kısmen veya tamamen çıkarılmasının dışında başka birçok nedenler de tetani tablosunu oluşturabilirdi. Kocher'in bildirimlerini yeniden gözden geçirdim. Hiç olmazsa bana ulaşan bilgilerde, onun kliniğinden hiçbir tetani vakası bildirilmemişti. Billroth'un aksine benim ilk telgrafıma Kocher henüz cevap vermemişti. İkinci bir telgraf daha çektim. Bu kez tetaninin meydana çıkışı, gidişi ve tehlikeleri hakkında da bilgi rica ettim. Anlaşılmaz bir biçimde bu kez de cevap vermemişti. İkinci bir telgraf daha çektim. Bu kez tetaninin ortaya çıkışı, gidişi ve tehlikeleri hakkında da bilgi rica ettim. Anlaşılmaz bir biçimde bu kez de cevap alamadım. Sonradan öğrendiğime göre, Kocher bir gezide bulunuyordu. Bir telgraf daha çektim. Ancak sekiz gün sonra, Roux adlı bir asistanından cevap geldi. Kocher'in hiçbir vakada Billroth gibi tetani denebilecek bir duruma rastlamadığını doğruluyordu. Onların rastladığı iki hafif vakada görülen sıkıntıların, tiroid bezinin kaybına bağlı bir komplikasyon olacağını her halde kimse idia edemezdi. Belki de ameliyat sonu ses bozukluklarında olduğu gibi, istemeden herhangi bir sinirin yaralanması veya zedelenmesi söz konusu oluyordu. Ben Bern'den gelen telgrafı aldıktan sonra, postacıyı beşinci caddeye yollayarak Cabot'un Florida'daki adresini benim için almasını söyledim. Fakat eli boş döndü. Cabot'un sekreteri adres vermeyi reddetmişti. Ben de Cabot'un New York'taki adresine mektup yazarak öfkemi, üzüntümü, haklılık duygumu çok açıkcalplılıkla bildirdim. Mektubum şöyle bitiyordu: "Sizi makul kararlar alabilecek bir insan olarak düşünmüştüm. Esther'in durumunda bir tarafta yüzde yüz ölüm, öteki tarafta yüzde on ölüm riski ve daha da düşük sayıda Billroth'un tetani dediği hal olsa bile, yüzde doksan kurtuluş olan bir ameliyat için karar vermek çok zor olmasa gerek".

Mektubu gönderdikten sonra artık bu meseleyi düşünmek istemiyordum. Böylece üç aydan fazla bir zaman geçti. Şubatın ilk günlerinde Key West Florida'dan bir ekspres mektup aldım. Gönderen Cabot idi. Şöyle yazıyordu: "Eğer hala Esther'e Avrupa'da bir çare bulunabileceğine inanıyorsanız, lütfen bizim için Profesör Billroth veya Profesör Kocher'den bir randevu alın. Benim için başka hiçbir çıkış yolu kalmadı. Size çok şeyi açıklamak istiyordum, ama şimdi zamanı değil. Ölen karımın Dr. Winters'e olan sonsuz güvenini söylersem, herhalde bazı şeyleri tahmin edebilirsiniz. Karım ölmeden önce Esther'in ağır hasta olduğu-

nu biliyordu. Her ne kadar, ileride hastalığın bu şekle döneceği öngörülmemiş olsa da, eşim bana yemin ettirmiş ve Dr. Winters yaşadığı sürece kızımın sağlığını onun ellerine teslim etmemi kesinlikle istemişti. Çoğu kez, arzularıma ve sizinle aynı düşüncelerle olmama karşın, ben, işte bu yemini yerine getirdim. Mektubunuzu aldım ve benim size son yazdıklarımın dolaylı özür diliyorum. Siz haklıydınız. Uygun hava koşullarına ve iklime rağmen Esther'in durumu gittikçe kötüleşti. Son haftalarda dört kez boğulma nöbeti geçirdi. Ve artık guatr gittikçe kötüleşti. Son haftalarda dört kez boğulma nöbeti geçirdi. Ve artık guatr gittikçe büyüdüğü için devamlı olarak hırıltı nefes alabiliyor. Olan bu kadar şeyden sonra, hala Esther'in durumu ile ilgilenmeyi düşünüyorsanız, lütfen Bern veya Viyana'ya girişimizi organize edin. Tanrının yardımıyla sekiz gün sonra New York'ta olacağız".

1883'ün 16 Mart'ı soğuk, fakat güzel bir gündü. "Berner Hofes" otelinin penceresinden karla kaplı pırıl pırıl güneşli Alp tepeleri bütün görkemiyle görünüyordu. Şubat'ın son haftasına kadar çeşitli mektup ve telgraflarıma Viyana'dan cevap alamadığım için Bern'de Theodor Kocher'e gitmeğe karar vermiştim. Cabot, Esther ve ben 14 Mart'ta Bern'e vardık. Esther'e bir de genç bir Amerikalı doktor eşlik etmekteydi. Dr. White isimli bu zat, yolda acil bir durumda nefes borusunu ameliyatla yarıp hastayı boğulmaktan kurtarmak için yanımızdaydı. Her ne kadar Cabot, Winters'e olan bağlılığını koparabilmiş ve Avrupa'ya seyahat ediyor idiyse de, ihtiyar rakibime karşı bu bağları tamamen atabilmiş değildi. White, Winters'in asistanlarından biriydi ve gözlemci olarak gönderildiği de açıktı.

Birkaç kısa mektuplaşma ve habercilerle yaptığım girişimler sonucu, 15 Mart'ta gerekli haber geldi. Ertesi gün, yani 16 Mart öğleden sonra Kocher önce benimle yalnız olarak Schösslistrasse'deki özel kliniğinde vaka hakkında konuşmak istiyordu. Theodor Kocher'in asıl çalıştığı hastane o zamanın eski ve modernlikten uzak, sınırlı imkanları olan Bern'deki Inselspital'di. Gerçi yeni bir klinik yapılmazsa profesör olarak Prag'a gideceğini bildirerek şehir yönetimine baskı yapmıştı ve inşaaata başlanmasını sağlamıştı, ama hastane henüz bitmemişti. Bunun için evinin yakınında özel bir klinik açmıştı. Bahçesindeki ağaçlar dolayısıyla "yeşil çiftlik" diye adlandırılmaktaydı. Kocher beni saat 5'te burada kabul edecekti. Otelden çıkmadan

önce büyük terasta Esther'e rastladım. Hastalığını yabancı gözlerden saklayan yüksek kürk yakası, hüküm süren soğuktan dolayı hiç dikkat çekmiyor ve oldukça doğal duruyordu. Fakat hafif ısıklık çalan soluğu, her nefes alış verişte derdini açığa vuruyordu. Yüzü zayıflamıştı ve gözleri dikkati çekecek derecede büyük görünüyordu. Geçen son bahardaki güzel dolgun dudakları morumsu bir renk almıştı. Hava açlığı kendini belli etmeğe başlamıştı. "Lütfen bana iyi haberler getirin, lütfen" diye yalvardı. "Tabii. Elbette. Yakından her şey bitecek ve sonuç çok iyi olacak" diye yanıtladım. Elimi tuttu ve bana gülümserken gözlerinden iki damla yaş süzüldü.

Arabam saat beşte "Yeşil Çiftlik" in ana kapısı önünde beklemekte olan iki muhteşem faytonun arasında durdu. Daha sonraları Kocher'in şöhretini bütün dünyaya duyuracak olan bu otel şeklindeki evin, parkı andıran bahçesine ilk kez giriyordum. Sonraları bütün dünyanın ünlülerinin ve zenginlerinin bulunduğu bu bina o zaman henüz sakindi. Buna karşın, o 16 Mart günü bekleme odasında en azından dört ülkeden insanlar vardı. Keza bunların arasında bir Türk soylusu ve beraberindekiler de bulunuyordu. Çoğunluğu guatr hastası idi. Kocher'in ününün Ön Asya'ya kadar yayılmış olmasını görmek, ona güvenimi daha da pekiştirdi.

Az sonra, içeriye çağrılan ve muayene odasından çıkan hiç kimse olmadığına dikkat ettim. Böylece bir saat kadar zaman geçti. Fakat bütün hastalar hayret edilecek bir sabırla bekliyorlardı. Saat altıyı bulunca, içime gittikçe artan bir sabırsızlık çökmeye başladı. Bekleme salonundan çıktım ve beni içeri alan hemşireyi aradım. Kocher'i sorunca omuzlarını silkti ve böyle bir gecikmenin hiçbir zaman adeti olmadığını söyledi. Herhalde bulunduğu inselspitalde beklenmedik birşey olmuştu. Benden biraz daha beklememi rica etti. Ben de tekrar bekleme salonuna döndüm. Fakat, saat 7 olup ta Kocher'den hala bir haber çıkmayınca, inselspitale gidip Kocher'i orada bulmağa karar verdim.

Hastanenin kapısında rastladığım genç adama Kocher'in hala hastanede olup olmadığını sordum. Bana hayretle sinirli bir şekilde bakıp hastanede olduğunu ve ne istediğimi sordu. Kocher'i Scölistrassede saat beşten beri beklediğimi ve nihayet buraya geldiğimi söyleyince beklememi önerdi. Muayenelerinin Kocher'in bütün vaktini aldığını ve bu akşam artık bir başka hastayı daha kabul etmesinin mümkün olmadığını

söyledi. Kendisi Kocher'in birinci asistanı Dr. Roux imiş. Üzüldüğünü ve acele olarak tekrar Kocher'in yanına dönmesi gerektiğini söyledi.

Bir an tereddüt ettim ve ertesi gün için bir randevu ayarlamayı düşündüm. Fakat birşey beni durdurdu. Bunun ne olduğunu söylemek zor. Acaba hiçbir aydınlatıcı bilgi almadan Esther, Cabot ve kötü sonuçlara kulaklarını dikmiş olan Dr. White'a eli boş dönmek mi, yoksa Dr. Roux'un yüzündeki huzursuzluk ve tutumundaki tuhafılık mıydı beni durduran? O akşam rastlantıların yardımı ile tanıştığım Kocher ve dolayısıyla hayatta ancak bir kez rastlanabilecek bir olay karşısında kalan bir kronist olarak geriye baktığımda, beni durduran şeyin ne olduğu pek önemli de değil. Kendimi Kocher'in asistanına tanıttım ve boğulma nöbetleri geçiren bir guatr hastasıyla, ta New York'tan Bern'e geldiğimi ve hastanın Kocher'in kararını beklediğini, randevu zamanını öğrenmeden hastanın yanına dönemeyeceğimi kendisine bildirdim. Roux gittikçe artan bir huzursuzlukla beni dinlemekteydi. Fakat sonunda kendisini izlememi rica etti. Beni bir-iki koridordan geçirdikten sonra bir köşeyi dönünce birdenbire ve hazırlıksız olarak görünüşleri beni korkutan bir dizi insana benzer yaratıklarla karşılaştım. Bu toplulukta erkekler, kadınlar ve çocuklar vardı. Bütün bu insanların ve özellikle erkek ve çocukların yüzleri az veya çok şişmiş, renksiz ve hastalıklı çizgiler taşımaktaydılar. Bakışları künt ve anlamsızdı. Vücutları, özellikle çocuklarındaki şişmiş ve gelişmeleri geri kalmıştı. Elleri kalın, kırmızı ve acemiydi ve bütün çocuksu incelik ve canlılığından yoksundular. Yürümeye devam etmekten aciz, donup kaldım. Roux da durmuştu. Nihayet benimle hastaların arasına sokulup, çevik bir hareketle bir kapıyı açtı. Burası küçük bir laboratuvara benzeyen bir odaya açılıyordu ve Roux benim Kocher'den bir haber alabilmek için burada beklememi rica etti. Arkasından kapıyı kapamadan önce Roux'a:

"Bu hastalar bir ruh hastalıkları bölümünden mi?" diye sordum. Bana dönüp duraksadı. Bir süre sonra: "Hayır. Hastanenin böyle bir bölümü yok" diye cevapladı. Ben "Fakat dışarıdaki hastalar?" diye üsteleyince Roux yeniden duraksadı. Sonunda: "Belki de Profesör Kocher sorunuzun cevabıdır. Ben şimdi Profesör Kocher'in yanına gidiyorum. Beklemenizin bir işe yarayıp yaramadığını size haber veririm." diyerek odadan çıktı.

Yalnız kalmıştım. Ama daha bu değişik durumla ilgilenme fırsatı bulamadan Roux geri döndü. Bana "Profesör Kocher müşkül bir durumdan dolayı randevusuna sadık kalamadığı için sizden özür diliyor. Fakat evine gidip onu bekleminizi rica ediyor." dedi. Roux önden yürüyordu. Bakışlarım biraz önce karşılaştığım zavallı yaratıkları aradı. Fakat hepsi ortadan kaybolmuşlardı ve Roux beni aceleyle arabama götürüp, bir an önce arabacıya Kocher'in ev adresini vermek istiyordu.

Onbeş dakika sonra ilk kez Kocher'in evinde ve tahminen otuz yaşındaki eşi Bayan Marie ile karşılıklı oturuyorduk. Marie Kocher Bern'li bir büyük tüccar ailesi olan, çok dindar Witschi-Courant ailesinden geliyordu. Kibar yapılı, hareketli ve hayat doluydu. Özellikle bütün dini konularda dünyaya açık ve organizasyon ustalığıyla daha sonraları Kocher'in evini idare edecek ve bütün iş yükünü onun üzerinden alacaktı.

Kırkbeş dakika geçtikten sonra da, Kocher görünmeyip biz beklemeye devam edince, Marie benden özür diledi ve her zaman Kocher'in çok dakik olduğunu söyledi. Fakat son hafalarda, hele hele son günlerde içine girdiği iş onu öylesine gergin hale sokmuştu ki geceleri bile o işle meşgul oluyordu. Tabii ben hemen hastanede karşılaştığım durumu hatırladım ve Kocher'in ne gibi bir işle uğraştığını sordum. Fakat Maria belki de bu konuyu bizzat benimle Kocher'in konuşabileceğini söyledi ve biraz karanlık ve üzgün bir bakışla ekledi: "Korkarım ki Bern'e gelişiniz pek mutlu bir zamana rastlamadı" Konuşmamız boş ve zaman zaman sessizliğe dönüşen bir biçimde sürerken, antreden gelen sesler nihayet Kocher'in geldiğini gösteriyordu. Marie özür dileyerek odadan çıktı. Çok rahatladığı yüzünden belli oluyordu. Birkaç dakika sonra beni Kocher'in çalışma odasına davet etti.

Kendimi kırk yaşlarında, orta boylu, zayıf, koyu renkli basit bir elbise giymiş bir adamın karşısında buldum. Çok açık renkli, çok emin bakışlı olması gereken çelik mavisi gözlerini öyle yorgun bir biçimde gördüm ki, derinden irkildim. Zayıf elini bana uzattı ve bir-iki koltuğun bulunduğu köşeye gitmemizi rica etti. Orada bir koltuğa çöktü ve gözlerini kapadı. Bir süre öyle kaldıktan sonra nihayet gözlerini açtı. Sanki üzerindeki derin çöküntüyü atmış gibi görünüyordu.

"Siz benden daha yaşlısınız" diye söze başladı. Ve "Hayatınızda hiç kendinize güveninizin doruğun-

dayken, tanrının sizi alaşağı edip nasıl çok küçük, şaşkın bir yaratık olduğunuzu size hatırlattığı anı yaşadınız mı?" diye devam etti.

Boşalışı öyle ani ve şaşırtıcıydı ki, ilk anda verecek cevap bulamadım. Bilimin küçük ve büyük merkezlerine yaptığım dünya gezilerinde Allah kelimesine çok seyrek rastladım. Kocher'in babasından aldığı bilimsel ve kesin matematiksel yeteneğin yanında, annesinden aldığı sarsılmaz dindarlığın hüküm sürdüğü bir aileden gelmiş olduğunu henüz bilmiyordum. Benim tereddütlü suskunluğumu görünce devam etti: "Aylar önce size telgraf çektiğimde, Miss Cabot'u tedavi etmeğe bütün kalbimle hazırladım. Fakat bu süre içinde ne yazık ki öyle bir olay ortaya çıktı ki, sizin hastanız hakkında konuşmadan önce bu olay hakkında sizi aydınlatmalıyım." Biraz duraksadıktan sonra devam etti. "Siz bu akşam hastanemizdeydiniz. Tesadüfler size benim muayene odamın önünde bazı talihsiz yaratıklar gösterdi. Biz bunları terminolojimizde "Kreten" diye adlandırıyoruz. Bunların hepsi bir zamanlar sizin, benim gibi normal insanlardı. Biz guatr ameliyatlarını teknik olarak şüphesiz çok ustaca yaptık. Konuşma bozukluklarından kaçınmak için çok dikkatli girişimde bulunarak başarılı sonuçlar aldık. Kanamaların üstesinden gelmeyi öğrendik. Billroth'un rastladığı tetani bizde öyle az görüldü ki, yöntemimizi bile değiştirmedik. Fakat başka bir şey oldu." Sesini yükselterek devam etti.: "Bu, birkaç yıllık deneyimin sonucuna dayanarak tiroid bezinin yaşam için mutlaka gerekli olmadığı ve bundan dolayı tümüyle çıkarılabileceği fikrine gururla sarılmamızdan oldu. Dokuz yıl içinde otuzdört hastada tiroidin tümünü çıkardım, yani total eksizyon uyguladım. Bunlardan otuz birini, yara iyileşmesinde herhangi bir sorun olmadan evlerine gönderdim. Fakat bu hastaları uzun bir süre sonra kontrol etmeyi ve hayatlarının nasıl geçtiğini sorgulamayı düşünmedim. Bir rastlantı ihmal ettiklerim telafi etmek için beni harekete geçirdi. Bu rastlantı, beni, son dokuz-on yıldır ameliyat ettiğim hastaları Bern'e kontrol muayenesine çağırma veya onlara ve yakınlarına hastaların durumu hakkında yazılı bilgi vermeleri için ricaya zorladı. Bu akşam gördüğünüz hastalar bu nedenle Bern'e gelen son hastalardı. Muayenelerimizin sonuçları, mesleğimde aldığım bütün yenilgilerden daha çok "alarme edici". Sizi de derinden etkileyecek şeyleri öğrenmeğe hazır olun." Bundan sonra olayı gayet iyi formüle ederek anlattı: "Yaptığım tiroid

eksizyonu ameliyatları, insanı insan yapan özellikleri yok etti. Kafaca ve ruhen sağlam olan guatrlı hastaları bitkisel hayata soktum. Bu guatrlı hastalardan çoğunu kısmi veya tüm kretinizme soktum. Hayat kurtarayım derken, onları hayat denemeyecek bir sürece mahkum ettim.”

Kocher'in bu sözlerle ifade ettiği, daha yeni doğmuş tiroid cerrahisi için bu korkunç şok, bugün artık tıp tarihindeki yerini almış bulunuyor. Bu şoku anlatan bildiriler bilimsel olarak kesin bilgilere dayanıyor ve hatanın oluşumunu, sonuçlarını ve bunun aşılması için gereken yolu irdeliyor. Hiçbir hastanın ismini vermiyor ve Theodor Kocher'in tiroid bezinin çıkarılmasıyla ortaya çıkan feci hatanın tümüyle gözünden kaçmış olması karşısında neler hissetmiş olabileceğinden bahsetmiyor.

Kendimi harabolmuş hissediyordum. Cabot ve Esther'e okyanusu geçip Bern'e gelişimizin boşuna olduğunu mu söyleyecektim? Hiçbir kurtuluş olmadığını, New York'ta Winters'in haklı, Kocher ve benim gibi bütün tiroid cerrahlarının da haksız olduğunu mu bildirecektim?

Kendimi toparlayabilmem için epey bir zaman geçti. Kocher devamla: “Geçen yılın 2 Eylül gününe kadar tiroid bezinin çıkarılmasının hastalarda kötü bir sonuç bırakmayacağından kesinlikle emindim. Fakat bugün biliyorum ki, ilk uyarı daha dokuz yıl önce karşıma çıkmıştı. O zaman, yani 8 Ocak 1874'te on bir yaşında bir kız çocuğunu ameliyat etmişim. İsmi Maria Richsel'di. Çok tatlı bir çocuktu. Yalnız iki taraflı, yuvarlak ve ceviz büyüklüğünde nodüllerle çevrili bir guatrı vardı. Zaziwyl'deki köy doktoru Dr. Fetscherin iyot enjeksiyonları denemiş, fakat guatr hızla büyümeyi sürdürmüştü. O zamanlar tiroid cerrahisinde ilk başarımı elde etmişim. İlk total tiroid eksizyonunun başarılı gidişi sonucunda, aynı ameliyatı bu onbir yaşındaki hastada tekrarlamaya karar verdim. Deri insizyonu ve tiroid önü kaslar kesildikten ve yüzeysel venler bağlandıktan sonra ameliyat, en küçük bir sorun çıkmadan sürdü. Ameliyat sonrası biraz ateş olduysa da, dördüncü gün tümüyle normale döndü. Çocuk neşeli ve canlı bir duruma kavuşmuştu. O zamana kadar yaşadığım en mükemmel ameliyat sonucunu bana yaşatmıştı. Hemen 12 Şubat'ta Kanolfingen'e geri döndü. İşte, demin bahsettiğim uyarı bundan sonra geldi. Şahsen tanımadığım Dr. Fetscherin, ilk haftalarda çocuğun hiçbir şikayeti olmadığını ve sonucun çok parlak

olduğunu yazdı. Daha sonraları onun bu kanısı değişti. Ameliyat öncesi hastalığına karşın, canlı ve neşeli olan Maria'nın dikkat çekecek derecede değiştiğini yazdı. Boynunun durumu gayet iyiydi, fakat tembel ve huysuz olmuştu. Artık hiçbir şeyle ilgilenmiyordu ve her işe ancak zor kullanılarak yönlendirilebiliyordu. Bundan sonra Maria Richsel'in gidişi hakkında artık hiçbir haber gelmedi. Çünkü sonradan öğrendiğime göre, Dr. Fetscherin ölmüştü. Benim için Dr. Fetscherin'in uyarısı görünüşte artık tekrarlanmayan ve izleyen zamanlarda yaptığım altmışdört vaka içinde tek bir vaka olarak kalmıştı. Ancak altmışdördüncü ameliyattan sonra ikinci, inanılabilir bir uyarı daha geldi. Geçen yılın eylül ayı başında Gen'teki hijyen kongresine gitmişim. Orada 2 Eylül günü Gen'li meslektaşım Profesör Reverdin ile karşılaştım. Reverdin de birkaç yıldan beri guatr'ın cerrahi yolla tedavisiyle uğraşıyordu ve o güne kadar, çoğu total eksizyon olmak üzere ondört ameliyat gerçekleştirmişti. Bana kendi hastalarından birkaçında, ameliyattan sonra anemi ve ruhsal ve bedensel tembellik çıktığını farkettiğini söyledi. Bundan başka, bir hasta da bir kreten görünümü almıştı. Benim bu kadar çok ameliyat yaptığıma göre benzer gözlemim olup olmadığını sordu. Önce olmadığını söyledim, ama birden aklıma Richsel vakası ve Dr. Fetscherin'in bana bildirdikleri geldi. Bunları Reverdin'e anlattım. Fakat daha ileri bir sonuca da varmadık. En yakın ihtimal olarak bu belirtilerin teknik yetersizlikten veya ameliyat sırasında yandaş yaralanmalardan olduğu fikrine yaklaştık. Bern'e döner dönmez bu sorunla yoğun bir şekilde ilgilenmeye başladım ve önce Maria Richsel'i soruşturmaya karar verdim. Hastanın ailesine bir mektup yazdım. Şubat ayının ortalarında annesi iki kızıyla birlikte Bern'e gelip hastanede beni buldular. En güzel elbiselerini giymişlerdi. Anne ve yanında uzun boylu, iyi gelişmiş bir genç kız. Fakat bu genç kız Maria değil, onun küçük kardeşiydi. Annesine diğer kardeşi sorduğumda, zavallı küçük kalmış bir yaratığı ileri çıkardı. Hantal kolları aşağı sarkan, çirkin yüzlü, kafası ince telli saçların çevrelediği bir zavallıyı. Yüzü künt, dudakları şişmiş, gözlerinin çevresinde beyaz, ağır ödem ve şişlik, gözlerinde cansız, yabancı ve zavallı bir bakış vardı. İşte bu, benim şimdi ondokuz yaşında olan hastamdı. Dr. Fetscherin'in ölümünden sonra yavaş fakat durmadan ilerleyen, çok ağır derecede bir kretinizmus'a varmıştı ve benim bundan haberim olmamıştı. Tabii bu tek bir

vaka olabilirdi. Fakat Reverdin'in bulguları karşısında bu bir vaka bile beni öyle alarme etmişti ki, ertesi gün, 1872'den bu yılın başına kadar tarafımdan guatr ameliyatı yapılan ve şifa ile şehirlerine dönen bütün hastaları kontrole çağırdım. Otuz dört hastam muayeneye geldi. Son gelenler bu akşam sizin gördüğünüz hastalardı. Yirmi vakada kaşeksi ve kretinismus'un çeşitli derecelerini gördük. Belirtiler daima ameliyattan haftalar veya aylar sonra başlıyordu ve bundan dolayıdır ki bizim dikkatimizden kaçıyor. Belirtiler yorgunluk, ekstremitelerde güçsüzlük ve soğuğa gittikçe artan tahammülsüzlükle başlıyordu. Daha sonra sırasıyla ruhsal durgunluk, konuşmanın ağır ve yavaş olması ve genellikle bütün sistemlerde durgunluk. Daha geç olarak da yüz ve göz kapaklarında, dudaklarda ve burunda şişme oluyordu. Deri kuruyor, saçlar dökülüyor ve derin bir anemi tabloyu tamamlıyordu.

Kocher hiç kesintisiz buraya kadar anlatınca, ben "Bu sonuçlardan ne gibi bir karara vardınız? Tiroid cerrahisini bırakacak mısınız?" diye sordum. Soruma doğrudan bir cevap vermeden: "4 Nisan'da Berlin'de yapılacak Alman Cerrahi Kongresi'ne deneyimlerimi içeren bir bildiri ile başvurdum. Muayenelerimin sonuçlarını bildireceğim. Orada, tiroid bezinin total olarak çıkarılması ameliyatından vazgeçilmesini teklif edeceğim" diye konuştu. Bir an durakladıktan sonra: "Hayvan deneyleriyle tiroid bezinin işlevlerini ve tiroid bezinin çıkarılmasıyla oluşan ve başlangıçta "Kaşeksi strumpriva" diye adlandırmak istediğim ameliyat sonuçlarını araştırıp açığa çıkarmağa çalışacağım. Eğer tiroid bezinin fonksiyonlarını tespit edebilirsek, o andan ibaşılayarak, bu kötü sonuçlardan kaçınmak kesinlikle mümkün olabilecek ve belki de şimdiye kadar bu sonuçlara uğramış vakalarda etkili olacak bir madde de bulunabilecektir" diye devam etti.

Onu harekete geçiren şeyin ne olduğunu anladığımı zannediyordum: Bu kadar hastayı iyi ettiğine inandığı bir anda, onlara ettiği kötülüğü belki telafi edebileceği umduydu onu harekete geçiren. Bu belki ileride mümkün olabilecekti. Ama beni ilgilendiren o andaki durumdu. Esther, gelecekteki bu sonuçları bekleyemezdi. Onun sahibi olduğu zaman, gelecekte olabilecek hiçbir şey için yeterli değildi. Ben "Fakat guatr'ın cerrahi tedavisi durdurulacak mı?" diye ısrarla sordum. O: "Hayır, durdurulmayacak. Ameliyat ettiğim hastaların muayenesi, bir tek istisna dışında bana şunu öğretti: Kaşeksi strumpriva, sadece tiroid bez-

zinin her iki lobunun da guatra dönüştüğü ve bu nedenle de total eksizyon yapılan hastalarda meydana geliyor. Tiroidin sadece bir bölümünün çıkarıldığı sayısız hastanın, bir vaka dışında hiçbirinde kaşeksi meydana gelmedi. Öyle sanıyorum ki tiroid bezinin bir parçasının yerinde bırakılması, kaşeksinin meydana gelmesini önüyor. Sanki bu kısım, çıkarılan parçanın henüz bilmediğimiz fonksiyonlarını üstleniyordu." Ben küçük bir ümit ışığı ile yenilgi arasında bocalarken şu soruyu sordum: "Yani bu sözleriniz iki taraflı ve hayatı tehdit edici formlarında kaşeksi veya ölüm seçeneklerine karşılık, tek taraflı guatrlarda bir şans bulunduğu anlamına mı geliyor?"

Kocher omuzlarını silktikten sonra şöyle devam etti: "Bir daha asla total eksizyon yapmayacağım. Fakat iki taraflı guatrlarda yeni bir yol deneyeceğim. Belki de bezin bir tarafını total çıkarıp, karşı tarafı da solunumu engellemeyi ve hayatı tehdit eden diğer belirtileri kaldıracak ve fakat yeterli doku parçası bırakacak kadar çıkarmak başarılabilir. Fakat belki bırakılan dokunun yeni bir guatr meydana getirip, ikinci bir ameliyat zorunluluğuna yol açması tehlikesi olabilir. Ama belki de hastayı bu girişim ile hem ölümden kurtarabilir, hem de insanlıktan çıkmamasını sağlayabiliriz."

İçimdeki gerilim öyle bir raddeye gelmişti ki, artık koltuğumda rahatça oturabilecek durumda değildim. Kocher'e: "Niçin size geldiğimi ve zamanın çok daraldığını biliyorsunuz. Bu söylediklerinizi ne zaman göze alıp uygulayabileceğimizi düşünüyorsunuz? Daha ne kadar sürecek?" diye üsteledim.

Kocher hemen cevap vermedi. Uzun ve sıkıntılı saniyelerden sonra: "Lütfen yarın öğleden sonra saat 4'te Miss Cabot'u kliniğime gönderin. Kendisini muayene edeceğim ve bir çerçeveye oturtacağım. Size daha fazla birşey söyleyemem... Bu akşam söyleyemem..." dedi.

Arabam hemen hemen ıssız ve yetersiz aydınlatılmış caddelerden ilerliyordu. "Berner Hof" oteline yaklaştığımızda hala kendime bir yol aramakla meşgul-düm. Arabayı durdurdum. Arabacının parasını verdikten sonra geriye kalan yolu yaya yürümeğe başladım. Bir kaç kez otelin önünden geçip geri döndüm. Hala otele girecek cesareti toplayamamıştım. Sonunda Esther'e pek birşey söylememeğe, sadece Kocher'in yarın öğleden sonra kendisini muayene için beklediğini söylemeğe karar verdim. Kocher kararını vermeden

önce Esther'i hayal kırıklığına ve gereksiz korkulara mı soksaydım?. Cabot'a da birşey söylememeğe karar verdim. Belki doğru karar vermişim. Fakat belki de bu, gerçekten ve sorumluluktan bir parça kaçmak içindi. Sonunda artık birşey düşünemiyordum. Bildiğim birşey vardı, birşey söylemeyecektim.

Esther'in odasının önünde bir kez daha tereddütlerle durakladım. Bu, son saatlerin üzerimde bıraktığı sarsıntıyı hatırlatacak ne varsa üzerimden atmak için son çabaydı.

Odaya girdiğimde, hafif açılmış pencerenin yakınında hava almak için devamlı bir çaba harcayan Esther'e gözüm takıldı. Kapının sesini duyar duymaz hemen başını kaldırdı ve yüzünden bir rahatlama görüntüsü oldu. "Hiç geri gelmeyeceksiniz diye korkuyordum..." dedi. Sesi, son saatlerde anormal bir gerilim içinde olduğunu gösteriyordu. Kendi sesime gayet doğal, hatta biraz cesaretlendirici bir ton vermeğe çalıştım: "Profesör Kocher gibi ünlü hekimlerin pek fazla zamanı olmuyor. Bu gün öğrendim ki, onun bazı hastaları saatler değil günlerce, sadece ondan bir haber almak için bekliyorlarmış. Buna bakılınca benim bekleme sürem oldukça kısa sayılır". Bana öyle geldi ki, sözlerine inanmıştı. Cabot'da geldi. O da heyecanlıydı. Açık gri gözlerinden bana soran ve hatta delip geçen bakışlardan gözümü kaçırıp Esther'e döndüm: "Hatta siz çok az bekleyeceksiniz. Profesör Kocher sizi hemen yarın muayene edecek. Yarın öğleden sonra saat 4'te kendisini ziyaret etmenizi rica ediyor", Yüzünün ifadesindeki hafifleme iyice belli oldu: "Herşey için size çok teşekkür ederim. Hala Kocher çok iyi sonuçlar alıyor mu? Bana yardım edebileceğinden emin mi?".. Öyle bir tebessümle ona baktım ki bunun ızdıraplı bir tebessüm olduğunu zannedecek korkusuna kapıldım. "Bunu size yarın Profesör Kocher bizzat söyleyecek. Ondan önce müdahale etmek doğru olmaz." Bu cümle dudaklarımdan öyle kolay çıktı ki, ben de hayret ettim.

Onun bana güveni ve bir yarım yalana inanişi kalbimde bir sızlama yarattı ve gerçekten yalanların içine batmamak için, bir an önce odayı terketme çabasına girdim. Onlara üşüttüğümü ve halsiz olduğumu söyleyip beni affetmelerini rica ettim. Odadan birkaç adım atmıştım ki, koridordan gelmekte olan Dr. White ile burun buruna geldim. Bana o rahatsız edici soğuk bakışlarıyla bakarak "Oh nihayet dönmüşsünüz.. Ne olacak? Nedir durum?" "Profesör Kocher yarın öğleden

sonra saat 4'te kendisini muayene edecek". "Peki ya ameliyat?" Soru öyle sorulmuştu ki bir an durakladım. "Öyle ümit ediyorum" dedim. O: "Ha biliyor musunuz bugün öğleden sonra, Bern'de bulunan Amerikalı bir meslektaşım ile karşılaştım. Bana öyle dikkat çekici şeylerden söz etti ki, onları size bildirmem gerektiğini düşündüm. Bahsettiğim meslektaşım Dr. Kocher'in guatr ameliyatı yaptığı bazı hastalarda aptallaşma ve kretinismus'un belirgin şekillerinin görüldüğü vakalar sapsamış. Ama ben inanıyorum ki, zaten Kocher sizi bu konuda bilgilendirmiştir. Ama buna rağmen..."

Bir an kalbimin duracağını zannettim. Kendimi toplamak için epey çaba harcadım. Şöyle konuştum: "Böyle bir şeyden haberim yok. Hastamızı bu gibi dedikodulardan korumamızı tavsiye ederim. Odama vardığımda kendimi yatağın üzerine attım. Ancak sabaha karşı iki saat uyuyabildim ve saat yediye doğru uyanırdım. Dr. White edindiği bilgileri Cabot ve Esther'e iletmemiş olsa bile, öğleden sonraki saatlere kadar bu işe çokça zaman ve fırsat bulacağı düşüncesiyle odamdan fırladım. Esther ve Cabot'u öğleden sonraya kadar yalnız bırakmamam gerektiği, çünkü Kocher hakkında yeni sorularla karşılaşacağımı düşününce başka seçeneğim kalmamıştı. Cabot'un hep tedbirli yapısı ve gözlerinin devamlı araştırmacı bakışları beni hep kararsız yapıyordu. White'nin yüzündeki çok bilmiş ifade ve gözlerindeki soğuk alaycılık beni hep tetikte olmaya zorluyordu. Sadece Esther güven dolu olarak bekliyordu. Esther, Cabot ve ben, saat dörde çeyrek kala Schössli caddesine gitmek üzere arabaya binince, ancak rahatladım. Cabot'un White'ye beraber gelmesini ve otelde dönüşümüzü beklemesini tembih etmesi benim için sürpriz oldu.

Bizi bir hemşire karşıladı ve Esther'i hemen Kocher'in muayene odasına aldı. Cabot ve ben küçük bir salonda beklemeğe başladık. Cabot olağanüstü huzursuzdu. Böylece bir yarım saat geçti. Zaman uzadıkça benim huzursuzluğum da artıyordu. Eğer Kocher ameliyatı kabul etmezse, artık gerçeği söylemem için hiçbir engel kalmayacaktı. Fakat eğer ameliyata karar verirse, gerçekten benim için o zaman bir savaş dönemi başlayacaktı. Guatr cerrahisinin arkasında nasıl tehlikeli olaylar olduğunu, Kocher'in hangi hatayı yaptığını ve ileride de bu gibi hataların olabileceğini Esther'e söylemeden Kocher'in ameliyathanesine girmesine izin mi verecektim? Ama Cabot'un karşısında asla suskun kalmamağa mecburdum. Sadece White'nin ame-

liyati engellemek için ne gerekirse yapılması lazım geldiği inancı bile, beni Cabot'la konuşmağa zorluyordu. Ben hem kendi hayal kırıklığına ona anlatıyordum, hem de Kocher'in yine hata yapabileceğini varsayımına rağmen, yine de ameliyata rıza göstermesi için onu ikna etmeye çalışmalıyım.

Bir saat sonra kapı birdenbire açıldı ve Esther kapıda görüldü. Boynu bütün şişkinlikleriyle hala açık duruyordu. Solgun ve halsiz görünüyordu. Fakat bir mutluluk içindeydi. Hemen Cabot'un yanına gidip boynuna sarıldı ve o hırıltılı sesiyle: "Profesör ameliyat edecek.. Bana yardım edecek" diye sevinçle söylendi. Esther'in hemen arkasında hemen beliren hemşire beni Kocher'in yanına çağırdı. Böylece Cabot'la soru cevap faslına girmekten beni o an için kurtardı. Fakat biliyordum ki, bu işten sadece o an için kurtulmuşum.

Kocher yalnızdı. Oturmam için yer gösterdi ve masasının arkasına geçti. Tahtadan yapılmış dinleme aletini dalgınlıkla nazik ellerinde tutmaktaydı. Sonra söze başladı: "Miss Cabot oldukça nadir bir hastalık tablosu gösteriyor. Tiroid bezinin sol lobu tümüyle adamaklı büyümüş. Sağ lob ise, iyi izole olmuş bir çok nodül içeriyor." "Peki bundan ne sonuç çıkarıyorsunuz?" "Eğer aile razı olursa sol lobu ameliyatla çıkarmayı deneyeceğim. Sağ lobda ise nodülleri künt olarak enükle etmek ve sağlıklı olarak kalacak dokuyu korumak mümkün olabilecektir. Böylece kalacak sağlıklı doku, bezin fonksiyonunun tümüyle kaybını önleyecektir. Elindeki dinleme borusunu yana koydu ve bakışlarını üzerimde sabitleştirdi. "Fakat, bu nodüllerin enükle edilmesinin teknik olarak kolay, fakat korkutucu kanamalara neden olabileceğini söylemek zorundayım. Çünkü burada parsiyel çıkarmalarda yaptığımızın aksine arterler bağlanmamaktadır." "Müdahaleyi ne zaman yapacaksınız?" "Eğer bu arada yeni bir akut boğulma tehlikesi çıkmazsa Berlin'deki cerrahi kongresinden döndükten sonra. Yani yaklaşık üç hafta sonra." Konuşmasına bir süre ara verdikten sonra: Umarım ki kongrede, tiroid bezinin tümünün çıkarılmasından kaçınılmasının aynı zamanda kaşeksiden de kaçınılması sonucunu getireceğine ilişkin deneyimimi siz de onaylarsınız." O anda bana öyle geldi ki, içinde hala bir şüphe kırıntısı ile mücadele etmektedir. Devam ederek: "Miss Cabot'un birkaç gün sonra ön hazırlık için kliniğe yatmasını tavsiye ederim. Ayrıca hayatını tehdit edici bir boğulma nöbeti

halinde acil ameliyatı mümkün olur. Trakeotomi, daha sonraki ameliyat için daima bir tehlike yaratır. Çünkü nefes borusundaki enfeksiyon etkenlerini ameliyat yarasına sürüklemek için bir kapı oluşur. Miss Cabot'a ancak söylenmesini gerekli bulduğum şeyleri söyledim. Ve herhalde bana inanmaya hazır görünüyor. Kaşeksi sorusunu size bıraktığım için de, doğru hareket ettiğimi düşünüyorum."

Kocher veda için elini uzattı. Ayrılırken şunları ekledi: "Biliyorum ki bilim, duaya yer vermiyor. Ama yeni bir hatadan korunmamız için ve ayrıca böyle bir hata yaparsam affedilmem için benimle birlikte dua ediniz".

Ona cevap vermek, bir teselli, bir cesaretlendirici söz söylemek ihtiyacı duyduğum için durdum. Fakat öyle ciddi bir baş selamı verdi ki, şu andaki dert ve tereddütlerle benden daha fazla karşı karşıya olduğunu hissettirdi. Büyük bir hayranlık hissiyle çıkıp kapıyı kapadım. Klinikten çıkarken Cabot hiç konuşmuyordu. Saat beşbucuk olmuştu. Esther geçici olarak nefes darlığını unutmuştu. Hayranlıkla Kocher'den, onun nazik ellerinden, onun yeteneğinden ve konuşma İngilizcesinin kusursuzluğundan bahsediyordu. Kocher muayenenin devam ettiği bir saat içinde, onda sarsılmaz bir güven uyandırmayı başarmıştı. Hemen ertesi gün kliniğe yatırılması ve diğer dertleri Kocher'e bırakması için babasını zorluyordu. Cabot'un, arabayla dönerken de devam eden sessizliğine, dikkat bile etmemişti. Bu sessizlik beni çok daha fazla meşgul ediyordu. "Berner Hof'a varıp Esther odasına çekilince, Cabot bana biraz kendisiyle kalmamı ve Kocher'le olan konuşmamı kendisine anlatmamı rica etti. Üzüntüsünü belli etmeyerek bana: "Bir zaman siz bana New York'ta bir şey söylemişsiniz. Esther'in kendi hayatı ve seçimi için yeterli derecede olgunlaşmış olduğunu, buna hakkı olduğunu söylemişsiniz. Eminim ki siz haklıydınız. Hayat Esther'in hayatı. Eğer Profesör Kocher'in kendisini kurtaracağına böyle kuvvet ve güvenle inanıyorsa ona engel olmaya hakkım yok, gerçekten hakkım yok. Fakat eğer Profesör Kocher'in Esther'den sakladığı ve şimdi de sizin bizden sakladığınız birşeyden haberdar olmuşsam... Bana göre hızlı bir ölümden daha kötü bir şeyden... En azından Esther'in babası olarak bunu ona söylemeğe mecbur olduğumu, hoş o dinlemeyecek olsa bile, söylemeğe mecbur olduğumu düşünmüyor musunuz?"

Aynı anda hem şüphe, hem ümit dolu olan yüzünü sorgulamak üzere bana çevirmişti. 'Bu, White'ın dün bana bildirdiği kötü ve kısıtlı bir dedikodu mu yoksa gerçek bu mu? Elbette Profesör Kocher'e gidip ona sorabilirdim, ama ben sizden öğrenmek istiyorum."

Kendimi toplamak ve aynı zamanda Kocher'e olan inancını harekete geçirmeğe kararlı olarak söze başladım. "William... White size gerçeğin ancak yarısını söylemiş. White'nin size çizdiği ameliyat sonuçları tablosu gerçekten meydana gelmiş. Bu kurbanlar artık asla sağlıklı olamayacaklar. Fakat bu hastalar Profesör Kocher'e nerede hata yaptığını öğrettiler: Böylece onların kaderi, ötekihastaların aynı kadere kurban gitmesini önleyecektir. Bu hata artık bir daha tekrar edilmeyecek..." Neler olduğunu ona anlatmaya çalıştım. Tiroid bezinin bir parçasının yerinde bırakılmasının, guatrdan kurtulan hastaların "kşeksi strumipriya"ya duçar olmasını önleyeceğine, Kocher'in kesinlikle inandığını anlattım. Ve yine anlatmağa çalıştım ki Kocher, Esther'in tüm tiroid bezini çıkarmağa mecbur olmadan guatr sorununu halledecek bir yol bulmuştur.

Cabot başını ellerinin arasına aldı ve: "Profesör Kocher bir hata yaptı Yanılgıya uğradı. Şimdi de, yanılmıyorsam daha iyi bir yol bulduğuna inanıyor. İkinci bir yanılgıya uğramayacağına inanıyor musunuz?" Sorduğu bu soruya cevap vermenin imkansızlığının bilincindeydim. Kendime destek ararken, Cabot beni cevap verme yükünden kurtardı.: "Esther'in, seçtiği yola gitmesine izin vereceğim. Kendisi yarın sabah Kocher'in kliniğine yatmak istiyor. White'yi New York'a geri göndereceğim. Her şeye rağmen bir felaket olursa... Artık bu benim gücümün üstünde... Ve ben sonucu değiştiremem." Sonra bana baktı: "Peki siz, siz ne yapacaksınız?" Onu sakince cevapladım: "Bütün bunlardan sonra ameliyat bitip sonuç belli olmadan, herhalde Bern'i terketmemi beklemiyorsunuz."

12 Nisan öğleden önce Esther, kliniğin yemek salonunun üzerindeki basitçe donatılmış ameliyathaneye alındı. Benden başka ameliyathanede Kocher, Roux, genç bir asistan ve iki hemşire vardı. Esther ameliyata hazırlanırken o yıllarda Wismuth ile birlikte çeşitli antiseptikler üzerinde çalışan Kocher, ellerini uzun süre süblimatla yıkadı. Esther yarı oturur vaziyette yatıyordu. Düz yatırılırsa boğulacağına inanıyordu. Genç asistan kloroform ile narkoza başladı, daha sonra etere geçti. Esther Kocher'e ve bana son bir kez baktı. Gü-

lümsemeğe çalıştı, heyecanlanmadan, istemli bir şekilde solumağa başladı ve sonunda uykuya daldı. Kocher ameliyat masasına yaklaştı: "Çok şükür hasta sakin. Bizim ameliyat öncesi hazırlığının nedenlerinden biri de, güven uyandırmaktır. Bu da, ameliyatın başlangıcında tiroid cerrahı için büyük bir dert olan narkozu kolaylaştırır. Narkozun başlangıcındaki heyecan ve huzursuzluk ve hastanın ıkınması, boğulma nöbetlerine neden olabilir. Bundan başka ameliyat sırasında hasta ile konuşulabilseydi bir ses değişikliğinin hemen farkına varılabilecek ve nervus recurrens'in zarara uğraması önlenilebilecekti. Tabii bu şimdilik bir rüya."

Esther ıslıklı bir sesle, fakat düzenli olarak soluyordu. Boynunda oluşmuş bulunan kısmen düzgün, kısmen de nodüler yapılar daha da belirgin hale gelmişti. Her iki tarafın anatomik olarak farklılığı, şimdi çok daha iyi görünüyordu. Kocher krikoid kırkırdaktan juguler çentiğe kadar dikey bir kesiyi deri ve deri altını geçti. Sonra bu kesiyi yukarıya, eğik olarak sol guatr bölgesini geçecek kadar uzattı. Enine kesilmiş olan venlerden kanamalar oldu ve hemen ana venler bağlandı. Bistüri şimdi kasları kesiyordu. Kanayan kas damarları hızla bağlandı ve hemen de guatr'ın kalın bir ven ağı ile sarılmış bulunan kapsül içindeki sol tarafı meydana çıkarıldı. Bu kitle her nefes alışta şişiyor ve sanki biraz sonra patlayacakmış korkusu uyandırıyor. Kocher bana dönerek: "İşte total olarak çıkarmak istediğim lob bu. Daha evvelki ameliyatlarımın aksine guatrın kapsülüne dokunmayacağım. Ana hedef, erişilen bütün damarları bağlamak" dedi.

Eline parlak, uzun ve üzerinde üç oluk bulunan bir sonda aldı. Aleti, kitlenin üst kutbunu örtmekte olan yaranın üst ucundan dikkatlice guatrın yüzeyini yalayarak içeri soktu. Biraz sonra sonda, kanla dolmuş ve şişmiş olan arter ve ven dallarına erişti. İpeklerle bağlanan damarlar kesildi ve doku damarlardan ayrıldı.

Esther'in soluk alması daha gürültülü bir hale dönmüştü. Kapsülün venleri iyice şişip gerildi. Esther'in nabzını tutmakta olan asistana endişeyle baktım. Fakat onun yüzü sakin ve heyecandan uzaktı.

Kocher yavaşça dokuyu gevşete gevşete lobun üst kutbundan sağ, dış kenara doğru geldi ve orada durdu. Sondayı dikkatlice içeriye sokup bir veni öne çıkardı, bağlayıp kesti. Daha sonra lobun sol tarafına, yani nefes borusu tarafındaki kenarına yöneldi. Çok dikkatli araştırmacı ve becerikli parmakları tekrar üst kutuptan

aşağı doğru yöneldi. "Vakamızda guatr tarafından sıkıştırılarak yassılmış olan nefes borusunu rahatlatmak ve baskıdan kurtarmak için, şimdi alt kutbu dışarı almayı deneyeceğim."

Kocher parmağıyla alt kutbu yakalamaya çalıştı. Başaramayınca bir pensle tutup çekti. Hemen o anda Esther'in soluk alması birden bire rahatladı. Olayın bu kadar hızla gerçekleşmesi çok şaşırtıcıydı. Soluktaki ısıklık hemen tamamen kayboldu. Kendisini serbest bulan akciğerler havayı derin derin emiyordu. Narkozitör Kocher'e başıyla olumlu bir işaret yaptı. Fakat Kocher, tiroidin alt kutbunun dışarı alınmasıyla ortaya çıkmış bulunan damarlarla meşguldü. Bir anda aklıma daha önemli guatr ameliyatlarında kontrol edilemeyen kanamalar geldi. Meydana çıkan, kanla dolup gerilmiş her damar bana, bu kanama kaynaklarını bilmeden bistüriyle doku içine dalan eski cerrahların neden durdurulamayan kanamalarla karşılaştıklarını açıkça gösteriyordu.

Kocher damarları bir kaç kere bağlayıp kesiyordu. Sonunda konuştu: "Şimdi sadece dokunun arka tarafından seyreden arteria tiroidea inferior'un bağlanması kaldı. Ona ulaşabilmek için dış kapsülü açmak zorundayım ve kitleyi öyle dışarı çekip devirmeliyim ki, bu son artere ulaşabileyim."

O anda Esther horlayıp öksürmeğe başladı. Narkozitör hastanın nabzını bırakıp, tamamen maske ile meşgul olmağa başladı. Bağlanan damarlar gerilip şişiyordu. Bu basınca dayanamayıp bağlamaların atması ve bir anda ortalığı kan gölüne döndürmesi düşüncesi nefesimi kesti. Fakat öksürme nöbeti, başladığı gibi yine aniden bitti. Kocher "Nefes borusunun aniden rahatlamasıyla bir balgam tıkaçının atılması sonucu bu hal meydana geldi..."

Öksürük nöbeti boyunca çalışmasına ara vermişti. Şimdi sağ elinin birkaç parmağını bezle kapsülü arasına soktu. Tekrar dokuyu gevşetiyor ve doku bağlarını çok dikkatlice bağlayıp kesiyordu. Sonunda guatr kitlesi mor bir renkte ve gergin olarak kapsülden dışarı çıktı. Kocher kitleyi boynun ortasına doğru ta arteria tiroidea inferior görününceye kadar dışarıya çekti. Çok kısa bir sürede arteri serbestleştirdi, bağlayarak kesti. Sonra kitleyi daha da öne çekerek, her iki lobu birbirine bağlayan isthmusa kadar kapsülle olan bağlantıları milimetre milimetre bağlayıp kesti. Sonra: "İsthmus da tamamen izole edildi. Çünkü isthmus ke-

silip ayrılırken nervus recurrens'in korunmuş olmasından emin olunmalıdır" diye açıkladı.

Kocher adım adım isthmus'u çevre dokulardan çözererek serbestleştirdi. Şimdi birçok küçük damardan kan fışkırıyordu. Bunlar arkası arkasına penslenince ameliyat alanı bir pens çitine dönüştü. Esther birkaç kez iç çekti, Kocher isthmusu serbestleştirence öksürmeğe başladı. Herhalde Kocher o bölgede çalışırken bir öksürük refleksi uyandırmıştı. Hatta Esther doğrulmuş gibi oldu. Narkozitör, başını sıkıca kavramak zorunda kaldı. Bu sırada Kocher isthmusu keserek ayırmaya başlamıştı. Hemen hemen artistik bir şekilde bağlamalar ve bistürisiyle çalışması epey zaman aldı. Sonunda doğruldu. Sol tiroid lobunun düğümlü ve sert kitlesini elinde tutuyordu. Esther hemen sakinleşmişti. Soluğu ritmik ve kuvvetliydi. Yara yerinden içeriye baktım. Nefes borusu serbest olarak görünüyordu. Kesinin görülebilen alt ucunda bir çukurluk vardı. Bu, guatr'ın büyüyüp basınç yapmasıyla oluşmuş, o çıkarıldıktan sonra da kalmıştı. O baskı solunum zorluğu yaratmış ve sadece bu baskının kaldırılması Esther'in solumasını rahatlatmaya yetmişti. Ameliyatın ilk raundu başarıyla bitmişti.

Kocher gövdesini doğrultarak yirmi-otuz saniye durdu. Sanki kısa bir dinlenmeyi hak etmiş gibiydi. Sonra sublimat küvetinden kesiye yeni bir bistürü istedi. Dik olan kesiye yeni bir kesi ekledi ve kesi Y şeklini aldı. Kocher: "Şimdi sağ lobu görmekteyiz. Orada yuvalanmış nodüllerden biri de açıkça görülüyor. Fakat burada nodülü enükle etmekle yetinmeye çalışacağım. Damarlar bağlanıp kesilmeyecek ve doku dışarı alınmayacak. Doğrudan nodülün üstünü yaracağım, gerekli damarları bağlayacağım ve mümkün olduğunca künt olarak nodülleri yataklarından çıkaracağım" diye açıkladı.

Kocher daha bu açıklamayı yaparken sağ tiroid lobunu serbestleştirmişti. Birkaç yüzeysel veni bağlayıp kestikten sonra ilk nodüle kesi yaptı. Parmağını yara ya sokup nodülün çevresinde dikkatlice gezdirdi, yavaş yavaş derine indi. Nodülü yatağından gevşetti ve sonunda dışarı aldı. Bir güvercin yumurtası kadardı ve mor renkliydi. Bu hareketi küçük bir kan gölü izledi. Kocher çukura bir tampon soktu, kanama azaldı ve durdu. Parmaklarıyla dokuda ikinci nodülü aradı. Sonra tekrar kesi, gevşetme, enükle etme. Fakat bu kez nodül zor gevşetildi. Sonunda dışarı alındığında görüldü ki, bir başka nodül daha zincirleme ona bağ-

lıydı. Kocher bunları da çıkardı. Herhalde nefes borusuna çok yakın oturmuşlardı. Çünkü Esther bir kez daha ızdıraplı öksürük nöbetine tutulmuştu. Kocher nöbet geçinceye kadar bekledi, sonra dördüncü nodülü çıkarmaya başladı. Bu nodülü serbestleştirmek için Kocher epey uğraştı. Sonunda o nodül de görüldü. Tavuk yumurtası büyüklüğündeydi ve birçok küçük yandaş nodüllerle birlikte derinden yüzeye çıkarılmıştı. Bu son nodüller kitlesi görüldüğü anda büyük bir köpüklü kanama gölü oluştu, Kocher'in ellerine ve Esther'in boynuna taşı. Narkozitör anesteziyi kesti. Ben insanı felç edecek bir korkuya kapıldım. Kocher hemen iyodoformlu bir gaza sarılmış bir süngeri kaptı ve yara boşluğunun içine tıktı. Kanama azaldı ama durmadı. Devamlı olarak kanıyor ve Esther'in göğsüne doğru akıyordu. Kocher yeni bir iyodoform süngeri daha tıkadı. Bütün bunlara rağmen Kocher'in sesi emin ve kuvvetliydi: "Size enükeasyonun en büyük dezavantajının kanama tehlikesi olduğunu söylemişim. Bildiğime göre böyle bir kanama Billroth'u arteri bulmak için bütün bezi çıkarmak zoruna bırakmıştı. Bu yol bizim için geçerli değil. Çünkü bu total eksizyon demek olur ki..." Sürekli başka süngerleri yaraya tıkıyor, fakat kanama devam ediyordu. Ben artık her şeyin bittiğini, bütün gayretlerin, tüm umutların sonuna gelindiğini, hayal kırıklığının acıların ve şikayetlerin devrinin başladığını düşünüyordum. Kocher hala tampo- ne etmeğe devam ediyordu. Sonra kanama birdenbire durdu. Kocher doğruldu. Birkaç defa derin derin soludu. Sonra yaranın tamirine başladı ve sonunda ameliyat bitti.

Ameliyattan hemen sonraki gün Esther'in sesinin etkilenmemiş oluşunu görmek beni rahatlattı. Sonra şiddetli ateş nöbetleri başladı. Kocher, bu ateş nöbetlerinin en küçük herhangi bir yara enfeksiyonu olmadan da, ameliyat sonrası hep görüldüğüne beni ikna etmeğe çalıştı. Bir tek defa az bir sekonder kanama oldu ve çabukça halledildi. İkinci hafta içinde şifa başladı. Önce tam çıkarılan taraf, dha sonra da enükle edil- len taraf iyileşti. Onaltıncı gün Esther ilk kez yataktan kalktı. Onsekizinci gün yara tamamen kapanmıştı. O gün ziyarete gittiğimde odaya getirtmiş olduğu büyük bir aynanın önünde oturuyordu. Elleri devamlı boynunda ve hala kırmızı olan nedbelerin üzerinde dolaş- ıyordu. Bir hafta önce var olan şişlikler ve ödem geç- mişti. Bana dönerek: "Zannediyorum ki hakikaten bir

insan olacağım. Yaşamağa başlayacağım... Şimdiye kadar hiç yaşamadım ki.."

Tiroid cerrahisinin hayat memmat meselesi olduğu dönemde, mümkün olduğunca az görülebilecek ned- beler bırakacak şekilde bir kesi yapıp güzelliğin korun- ması elbette öncelikli bir sorun değildi. Esther, içinde uyanan yaşama sevincini yansıtan bir sesle: "Ucunda madalyonu olan geniş bir gerdanlık nedbeleri de örte- cektir. Siz de öyle düşünmüyor musunuz?"

Ona baktıkça derin bir mutluluk duyuyordum. "Evet" dedim. "Artık o vizon yakalığı takmak zorunlu- luğundan kurtulacaksınız".

Bundan öndört gün sonra da Esther klinikten çık- tı. Merdivenlerden hızla inip benimle beklemekte olan Cabot'a koştı.

Tabii bu anda Cabot ve bendeki sevincin hala belli bir zaman süreci içinde baskıda kalacağından ha- beri yoktu. Kocher'in haklı mı çıkacağı ve Esther'in ka- şeksiye girip girmeyeceği düşüncesi bizi hep izleye- cekti.

Cabot nekahat döneminde uzun bir Avrupa turu yaptı ve sonunda Amerika'ya döndü. Kocher'in öneri- siyle Marine'nin yüksek yaylalarından Esther'i uzak tuttu. Çünkü Avrupa'daki birçok dağ bölgelerinde ol- duğu gibi, orada da guatr yapıcı etkiler olabilirdi. Bun- dan sonra da mektuplaşarak bağlantıyı sürdürdük. Altı ay geçtikten sonra bile Cabot'tan herhangi bir olumsuz haber olmayınca, bendeki gerilimin ve evhamın dere- cesi gittikçe azaldı. Bir altı ay daha geçtikten sonra Ca- bot, Florida'dan yazdığı mektupta Esther'in daha da serpilip canlandığını ve nişanlandığını yazıyordu. Ama, kendisinin de Esther'in nişanlandığı genci pek beğenmesine karşılık, hala bir evliliği onaylamak için kararsız olduğunu yazıyordu. Bir yıl daha geçince ve "kaşeksi strumpriva"ya ait en küçük bir belirti çıkma- yınca, Esther bana evlendiğini bizzat bildirdi. Kısa bir süre sonra da eşiyile birlikte New York'ta beni ziyarete geldi. Cabot ona pek yakında bizim ameliyat öncesi ne gibi şüphelere kapıldığımızı ve ne sıkıntıları birlik- te yaşadığımızı anlatmıştı. Ameliyat öncesi en kötü olasılığı ondan sakladığım için bana teşekkür gelmiş- ti. Kaşeksi tehlikesini göze alamayacağından, korkabi- leceğini ifade ediyordu. Sağlığı çok mükemmeldi ve çok özenle ölçülerek hazırlanmış bir inci gerdanlık ta- şımaktaydı. Bu gerdanlık öyle dikkatli hazırlanmıştı ki, Esther'in gençlik yıllarını gölgeleyen ağır kaderi çok iyi maskelemişti.

Kocher'in uyguladığı ameliyattan onbeş yıl sonra Kocher'in evinde Esther'le karşılaştık. Yıllık kontrolü için Bern'e gelmişti. Kocher'le yalnız kaldığımızda bırakılan dokuda en küçük bir nüks izine rastlanmadığını söyledi. Bu arada Kocher 600 vakada kısmi rezeksiyon uygulamıştı ve tek bir vakada bile kaşeksi oluşmamıştı. Bezin bir bölümünün korunması her tarafta artık benimsenmişti. Böylece bir ameliyat hastayı guatrden kurtarıyor, kesinlikle kaşeksiyi önlüyordu ve ikinci bir ameliyatı gerektirecek bir nükse çok seyrek rastlanıyordu. Bu yöntem guatr cerrahisinin tartışılmaz ameliyatı olmuştu.

Fakat o gün bana Kocher'in anlattığı daha önemli şeyler vardı. Bunlardan ikisinin çok önemli anlamları vardı. Bana "Herhalde hatırlarsınız. Ondört yıl önce demiştik ki, bir zaman gelecek tiroid bezi hastalıklarından doğacak eksiklik belirtileri öyle açıklığa kavuşacak ki, kaşeksinin tedavisi eksikliğin meydana geldiği yerde mümkün olabilecek. Yabancı bir tiroid dokusu implante etmeyi denedim. Fakat, sonuç pek iyi olmadı. Ondan sonra Murray'ın başladığı tiroidden elde edilen ekstrakt'ın injeksiyonuna başladım. Böylece ilk kez dört vakamda belirtilerin oldukça gerilemesi gerçekleşti. Şu halde tiroid bezinin bir salgısının vücutta dengeleyici bir rol oynadığı ve bu salgının eksikliğinin hastayı kaşeksiye sürüklediği açıktır. Öyle sınıyorum ki, bu bilgilerle tiroid fizyolojisinin tanınmasından az da olsa bir yol aldık. Fakat bu sadece bir tanesi". Konuşmasına ara vererek İtalyanca bir cerrahi dergisinin Almancaya çevrilmiş bir makalesini bana uzattı: "Vassale ve Generali isimli iki İtalyan, tetani bilmesecini çözdüler." Kısaca yüzümdeki hayret ifadesine baktıktan sonra devam etti. "Herhalde tiroidin anatomisiyle

çok yakından ilgilenmediniz. Böylece Berlinli anatomist Virchow'un çok uzun zaman önce her iki tiroid lobunun arkasında bulunduğu yuvarlak, mercimek büyüklüğünde, yağ dokusu içinde pek de farkedilmeyen cisimcikleri bildirdiği makalesine pek dikkat etmediniz. Anatomistler bunları gelişmemiş tiroid bezleri olarak kabul ettiler. Ancak iki yıl önce Alfred Kohn dikkatleri yeniden bu konuya çekti. Bunları kendi başlarına çalışan ve tiroid bezleriyle ilgisi olmayan organlar olarak tarif etti. Fakat yine de kimse bu cisimlerin vazgeçilmez önemini ne düşündü, hatta ne de aklına getirdi. İşte bu iki İtalyan, bu cisimcikleri etraflıca araştırdılar. Köpeklerde bu epitel cisimciklerinin dört tanesini de çıkardıklarında köpekler ağır bir tetaniye giriyorlardı. Bunu tersine tiroid bezini tümü ile çıkarıp, bu cisimleri yerinde bıraktıklarında tetani görülüyordu. Yakın bir gelecekte kaşeksi ve tetaninin birbiriyle hiçbir bağı olmadığı kabul edilecektir. Kaşeksi bir tiroid ameliyatının sonucu olduğu halde, tetani yanlılıkla bu küçük bezlerin ameliyatta zarar görmesi veya çıkarılması sonucu meydana gelmektedir."

Onyediyedi yıl sonra, 1915 ilkbaharında Esther ve Kocher'i son kez gördüm. Bu arada Oswald adında bir Alman, tiroidin aktif maddesi olan thyreglobulini izole etmiş, İngiliz Kendall de tiroid hormonu olan tiroksini kristalize ederek elde etmişti. Askanazy, Erdheim ve Amerikalı Mc Callum ve Voegtlin bu epitel cisimciklerinin yani paratiroid bezlerinin kalsiyum metabolizmasında çok önemli bir rol oynadıklarını buldular ve tetaninin bu kalsiyum metabolizması bozukluğu sonucu meydana geldiğini kanıtladılar.